

AÐALSKIPULAG FLÓAHREPPS 2017-2029

Stækkun efnistökusvæða E13 og E24 í Súluholti og
Súluholtshjáleigu

15.09.2026

UPPLÝSINGAR

SKJALALYKILL

115539-LYS-001-V02

HÖFUNDUR

IS

RÝNT

AB, ÁJ

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	4
2	FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR	4
2.1	Upplýsingar um framkvæmd	4
2.2	Staðhættir	5
2.3	Náttúrufar	5
2.4	Minjar	6
2.5	Vatnaáætlun 2022-2027	6
2.6	Aðalskipulag Flóahrepps 2017-2029	6
2.7	Landsskipulagsstefna 2024-2038	7
3	AÐALSKIPULAGSBREYTING	8
4	UMHVERFISMATSSKÝRSLA	8
5	SKIPULAGSFERLI, KYNNING OG SAMRÁÐ	9

1 INNGANGUR

Sett er fram skipulagslýsing fyrir breytingu á Aðalskipulagi Flóahrepps 2017-2029. Með breytingunni verða efnistökusvæðin E13 og E24 stækkuð og heimiluð meiri efnistaka. Námusvæðið er staðsett í landi Súluholts og Súluholtshjáleigu í Flóahreppi, um 10 km suðaustur af Selfossi. Námurnar eru sitt hvoru megin við Önundarholtsveg (311).

Fyrirhuguð stækkun nær til lands sem er í gildandi skipulagi landbúnaðarland. Efnisvinnsla hefur farið fram í báðum námum undanfarin ár, á allt að 12 ha svæði, og hefur það jafnframt verið notað sem móttaka fyrir jarðveg fyrir sveitarfélagið. Samtals verður heimilt að vinna allt að 349 þús m³ af efni í báðum námum á 16 ha svæði.

Efnistakan er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu til HMS samkvæmt tölulið 2.02 í 1. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021 og var tilkynning send. HMS ákvarðaði í desember 2025 að fyrirhuguð framkvæmd væri ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og væri því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

2 FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR

2.1 Upplýsingar um framkvæmd

Áætluð efnistaka í landi Súluholts og Súluholtshjáleigu mun fara fram innan þess 12 ha svæðis sem þegar hefur verið nýtt, auk þess sem efnistökusvæðið verður stækkað um 4 ha, heildarstærð því um 16 ha. Áætluð efnistaka er um 349 þús m³. Gert er ráð fyrir að magn þess efnis sem áætlað er að vinna skiptist á milli Súluholts og Súluholtshjáleigu.

Sprengdar verða klappir í námunni og efni ýmist keyrt burtu óunnið eða mulið niður með mulningsvél. Efni sem þarf að mylja niður verður „lagerað“ í námunni en annað efni verður keyrt í burtu jafnóðum og klappir eru sprengdar

Í námum er fyllt á vinnuvélar með olíubíl sem kemur á hverjum morgni. Því er engin olía geymd í námum og engin mannvirki eru innan námusvæða.

Umferð um námur er nokkuð stöðug en þegar umsvif eru hvað mest eru um 10 bílar sem sækja efni úr námum og fer hver þeirra um átta ferðir á dag. Unnið er fimm daga vikunnar.

Námurnar hafa verið nýttar til móttöku á lífrænum jarðvegi, aðallega mold fyrir sveitarfélagið. Mold hefur þá verið komið fyrir í þeim hlutum námunnar sem þegar hafa verið fullunnir. Sú móttaka mun halda áfram og efni nýtt til þess að ganga frá þeim hlutum námunnar þar sem efnisvinnsla er lokið.

Efnisvinnsla hefur farið fram í áratugi á svæðinu. Í Súluholtsnámu hefur efni verið sótt til vegagerðar og fyllinga í meira en 80 ár og hefur Vegagerðin tekið mest af því efni. Efni hefur aðallega verið malarefni sótt úr setlögum og einnig úr klöpp sem liggur um svæðið. Starfsemi í Súluholtsnámu hefur til þessa verið malarnám og móttaka jarðefna.

Ætla má að búið sé að vinna um 150 þús m³ á samtals um 12 ha svæði. Þó er erfitt að segja nákvæmlega hversu mikið efni hefur verið unnið á svæðinu í ljósi þess að móttaka jarðefna hefur farið fram samhliða efnistöku og fyllt hefur verið í námu E13 að hluta til.

MYND 1. Yfirlitsmynd af efnistökusvæði. Afmörkun þess er gróflega merkt með rauðu og tekur mið af fyrirhugaðri stækkun. Mynd úr fyrirspurn um matsskyldu.

2.2 Staðhættir

Námusvæðið er staðsett í landi Súluholts og Súluholtshjáleigu í Flóahreppi, um 10 km suðaustur af Selfossi. Svæðið einkennist af fyrri vinnslu og mótun lands vegna móttöku jarðefna. Nærumhverfi námanna einkennist að miklu leyti af túnum. Sunnan og vestan við Súluholtsnámu, sem staðsett er sunnan Öfundarholtsvegur, eru tún ræktuð á þurrlendi og þau nýtt til slægna og beitar en að norðan og austan afmarkast náman af vegum. Vestan Súluholtshjáleigu, sem staðsett er norðan vegar, er framræst landsvæði en norðan og norðaustan svæðisins er land minna raskað. Um 300 metrum norðan Súluholtshjáleigu er svæði sem flokkað er sem lítt raskað votlendi.

2.3 Náttúrufar

Samkvæmt vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands er vistgerðin tún og akurlendi algengust innan fyrirhugaðs framkvæmdarsvæðis sem hefur ekki þegar verið raskað. Lyngmóavist á láglendi er næst algengust en vistgerðin er með hátt verndargildi og á lista Bernarsamnings yfir vistgerðir sem þarfnast verndar. Aðrar vistgerðir með minni útbreiðslu eru; mosamóavist með miðlungs verndargildi og hraungambravist með lágt verndargildi.

Vert er að taka fram að gögnin byggja á vistgerðakorti Náttúrufræðistofnunar Íslands, en eins og þekktist er nokkur óvissa í vistgerðarkortinu. Mikið rask hefur orðið á svæðinu og má því ætla að gróðri og vistgerðum á svæðinu hafi verið raskað.

Efnistakan er innan mikilvægs fuglasvæðis, Suðurlandsundirlendið. Mikið rask hefur átt sér stað vegna efnistöku, sem gerir það að verkum að svæðið hentar illa sem búsvæði fyrir flesta fugla. Landeigandi hefur þó orðið var við fuglalíf á núverandi námusvæði, einkum tjald og maríuerlu en báðar tegundir hafa nýtt svæðið til varps og hvíldar. Þá hefur rjúpa einnig verpt á svæðinu en þá aðallega á því svæði sem hefur verið grætt upp. Nokkuð hefur sést af óðinshana í námunni og heldur hann til á því svæði þar sem vatnssöfnun er hvað mest.

Á túnum er að finna álft og gæs hluta úr ári. Þá er auk þess nokkuð um mófugla og má þar nefna jaðrakan, stek og lóu. Líklegt er að mófuglar nýti túnin og nærumhverfi svæðisins til varps, hvíldar og fæðuöflunar.

Ekki er að finna jarðmyndanir sem falla undir 61. gr. laga um náttúruvernd.

2.4 Minjar

Engar fornminjar er að finna á svæðinu samkvæmt aðalskipulagi sveitarfélagsins né vefsja Minjastofnunar Íslands. Ef fram koma áður óþekktar fornleifar á framkvæmdartíma, sbr. 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012, verður þegar haft samband við Minjastofnun Íslands og framkvæmd stöðvuð uns fengin er ákvörðun Minjastofnunar um hvort halda megi áfram og með hvaða skilmálum.

2.5 Vatnaáætlun 2022-2027

Eitt vatnshlot er skilgreint í og við efnistökusvæðið. Það er grunnvatnshlotið Villingaholt (103-251-G). Umhverfismarkmið vatnshlotsins eru að magnstaða og efnafræðileg staða þess séu góð. Magnstaða og efnafræðilegt ástand er óþekkt. Ekkert álag er skráð á vatnshlotið.

2.6 Aðalskipulag Flóahrepps 2017-2029

Í gildi er Aðalskipulag Flóahrepps 2017-2029 en þar sést að skilgreint efnistökusvæði sunnan vegar er E13 og norðan vegar E24.

Í aðalskipulagi er lögð áhersla á nægt framboð efnistökusvæða, gert ráð fyrir tiltölulega fáum en stórum svæðum. Efnistaka fari ekki fram á svæðum sem hafa sérstakt verndargildi og að umgengni á nýtingartíma sé góð og vandað til frágangs við verklok. Í gildandi skipulagi er jafnframt að finna reglur sem gilda um efnistöku og frágang efnistökusvæða í Flóahreppi, og verða þær hafðar til viðmiðunar við aðalskipulagsbreytingu.

TAFLA 1. Heimildir gildandi aðalskipulags fyrir efnistöku.

NR	NAFN	LÝSING OG SKILMÁLAR	MAGN (M ³)
E13	Súluholt A	Setnáma í malarhjalla stærð allt að 25.000 m ² og efnismagn allt að 50.000 m ³ .	50.000
E24	Súluholtshjáleiga	Grjótnáma, stærð allt að 17.000 m ² og efnismagn allt að 48.000 m ³ . Heimilt er að losa samsvarandi magn af jarðvegi í námuna.	48.000

MYND 2. Hluti af Aðalskipulagi Flóahrepps. Efnistakan er fyrirhuguð innan rauða hringsins.

2.7 Landsskipulagsstefna 2024-2038

Við skipulagsgerð í dreifbýli verði landi sem hentar vel til ræktunar matvæla almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti, svo sem til skógræktar.

Skipulagsákvæðanir um ráðstöfun lands til landbúnaðar og annarrar nýtingar byggist á flokkun landbúnaðarlands með tilliti til ræktunarskilyrða, auk landslagsgreiningar og vistgerðaflokkunar.

Skipulag miði að því að vernda kolefnisríkan jarðveg. Jafnframt stuðli skipulag að því að draga úr hnignun vistkerfa og stuðla að endurheimt þeirra, með það að markmiði að draga úr losun, auka bindingu kolefnis í jarðvegi og gróðri og vernda líffræðilega fjölbreytni.

Við skipulagsgerð í dreifbýli verði lögð áhersla á að varðveita náttúru og menningarminjar sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu og að viðhalda líffræðilegri fjölbreytni.

Við skipulagsgerð verði gætt að því að byggð gangi ekki að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar.

Ekki er gert ráð fyrir að efnistaka hafi áhrif á ástand vatnshlota. Í aðalskipulagsbreytingu verður skoðað hvort ástæða er til að setja skilmála um umgengni í námu til að koma í veg fyrir mengun í ám eða grunnvatni.

3 AÐALSKIPULAGSBREYTING

Gerð verður breyting á greinargerð og sveitarfélagsuppdrætti.

Efnistökusvæðin E13 og E24 verða stækkuð samtals í um 16 ha og heimilað að taka allt að 349 þús. m³ af efni. Landbúnaðarsvæði minnkar samsvarandi. Gert er ráð fyrir að efnistöku verði áfangaskipt í tengslum við útgáfu framkvæmdaleyfis.

4 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

Líkleg áhrif af stefnu aðalskipulagsbreytingarinnar eru metin skv. lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

UMHVERFISÞÁTTUR	HVAÐ VERÐUR METIÐ
Land	Áhrif efnistöku á ásýnd svæðisins og sýnileika efnistökusvæðis frá vegum og byggð. Jafnframt verður lagt mat á áhrif á jarðmyndanir og önnur landslagsgæði. Hvort breytingin hafi áhrif á nýtingu góðs landbúnaðarlands til matvælaframleiðslu.
Vatn	Hvort efnistaka geti haft áhrif á vatnshlot.
Gróður og dýr	Áhrif á vistgerðir, gróður og búsvæði dýra innan og í nágrenni svæðisins. Sérstaklega verður horft til mögulegra áhrifa á fuglalíf.
Mengun	Áhrif vegna hávaða, rykmengunar og annarrar starfsemi sem fylgir efnistöku og flutningum efnis.
Samfélag	Hvernig efnistakan samræmist núverandi landnotkun og hvaða áhrif hún kann að hafa á íbúa, atvinnustarfsemi, samgöngur, aðgengi og aðra hagsmuni á svæðinu. Jafnframt verður litið til áhrifa á landbúnað og aðra nýtingu lands.
Minjar og vernd	Hvort framkvæmdin geti haft áhrif á menningarminjar eða annað sem nýtur sérstakrar verndar samkvæmt lögum.
Loft	Möguleg loftslagsáhrif starfseminnar, þar á meðal losun gróðurhúsalofttegunda vegna vinnslu og flutninga efnis.

Við umhverfismat skipulagsins verður stuðst við markmið gildandi skipulagsáætlana, náttúruverndarlaga, laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana, vatnaáætlunar og annarrar viðeigandi stefnu-mótunar stjórnvalda. Matið mun byggja á fyrirliggjandi gögnum og umsögnum viðkomandi stofnana eftir því sem við á.

Í aðalskipulagsbreytingu er líklegt að stefna í gildandi skipulagi verði borin saman við hugmyndir sem hér hefur verið fjallað um tengdar stækkun efnistökusvæðis og meiri efnistöku.

5 SKIPULAGSFERLI, KYNNING OG SAMRÁÐ

Með kynningu skipulagslýsingarinnar gefst umsagnaraðilum, hagsmunaaðilum og almenningi kostur á að koma á framfæri ábendingum og sjónarmiðum sem nýtast við mótun skipulagstillögunnar.

Skipulagslýsingin verður auglýst í skipulagsgátt HMS og skulu athugasemdir berast þar innan auglýsts frests.

Skipulagslýsingin verður send til eftirtalinna umsagnaraðila:

- HMS
- Umhverfis- og orkustofnun
- Heilbrigðiseftirlit Suðurlands
- Minjastofnun Íslands
- Náttúrufræðistofnun Íslands
- Náttúruverndarstofnun
- Vegagerðin

Reiknað er með að skipulagslýsing verði kynnt í haust, aðalskipulagsbreyting kynnt í lok árs og auglýst í byrjun árs 2027. Breytt aðalskipulag tekur gildi vorið 2027.